

A múltat eltöröltük, útlevel nélkül utazunk, a nagyvilág kapui előttünk is kitárulnak, immár kevesebb szegény ember lesz, és megokosodnak az ostobák, ezerkilencszázkilencvenkettőt írunk, béke van, szabadság és távlatok...

Judit hatéves múlt, Pisti öt, unokatestvérek, és már az új idők gyermekei. Versailles-ba jöttünk a rokonsághoz, néhány percre lakunk a kastélytól, egy ugrásnyira a tavaktól. Augusztus tizedike van, jeles nap, kétszáz évvel ezelőtt, ezen a napon a francia fővárosban a nép előzőnlötte a Tuileriákat, lemészárolta az őrséget, és börtönbe zárta XVI. Lajost és családját. Ez volt a pillanat, amikor megszűnt Franciaországban a királyság, magyarázom a gyerekeknek, akiket egyáltalán nem sújt le a történet, pedig Judit tavaly még papírkoronával a fején járkált és fenségnek szólította magát.

Az RER-el, azaz a helyi érdekű vasúttal megyünk Versailles-ból Párizsba, hallgatunk, Pisti félig alszik, ronggyá dédelgetett óriás kutyáján, Buksin pihenteti a fejét, a kocsiban rajtunk kívül csak egy szerelmespár suttog.

A vonat megáll; a városka nagyszerű uszodával büszkélkedik, nem volna okosabb leszállni és strandolni ahelyett, hogy múzeumba hurcolom a kicsiket? Már késő, a vonat tovább robot. A tájat nézem, szelíd, otthoni táj; Európa néha egészen kicsi, néha ijesztően nagy, meg kell tanulunk az új arányokat. A vonat zökken, Pisti felriad, rám néz, csak azt ne mondd, hogy ez az élet rendje! – mondja, és továbbalszik.

„Az élet rendje?” Ilyet sohasem hallott tőlem, nem is tudom, mi az élet rendje. Judit sajnálkozó tekintettel mér végig. Pici lány, aki öreg plüsszsiráffal, Zsizsivel járja a világot, amúgy nagy, titkos tudások birtokosa, pontosan érti Pisti szavait – ők ketten csomó mindent értenek, amit én nem.

Később a Mona Lisát csodáljuk.

Sokszor álltam már előtte illendő áhítattal, de ez alkalommal békasó van a szívem helyén, semmit sem jelent nekem ez a műretek, adva van egy fiatal nő a reneszánsz korából, rejtélyesen mosolyog, mi ebben a különleges, miért bámulják tátott szájjal négy és fél évszázada, miért rabolják el néha?

Mondanom kéne a képről valami maradandót, amit majd az unokáim is elmondanak a saját unokáiknak, és így tovább; Leonardo mester halhatatlanságának ürügyén a saját halhatatlanságomért kellene fáradoznom, de semmi nem jut eszembe. Pisti viszont borús arccal megkérdi, mért van az, hogy az ember elszomorodik, ha végre meglát valamit, amit már nagyon vágyott látni? Ám ez csak szónoki kérdés, nem vár választ, már ő is tudja, hogy nézni és látni nem ugyanaz...

Csodák azonban vannak.

A Luxemburg park játszótéren merő gyönyörűség, lehet repülni és lebegni, szökdelni és mászni, tündérré és manóvá változni, legalábbis egy órára, fejenként 5 frankért. A belépőjegyet mosolygós öreg hölgy árusítja. Míg várok, szívélyesen beszélgetünk, azt mondja, nemrég látott Budapestről egy filmet a televízióban, milyen szép város, és ugye, most már nálunk is jó világ van?

Jó világ.

Este például a kastély parkjában sétálgatunk a szökőkutaknál, a zenét várjuk, mint annyian mások. Egyszerre csomó magyar ront a parkba, honfiak és honleányok, a Nagy Trianonnak nevezett hírhedt palotába látogattak délután, és még nem csillapodtak le, részegen üvöltöznek, hogy csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország... Clemenceau meg legyen a sírjában is átkozott!

Vos gueules, sales boches! – üvölt rájuk egy dörgő hangú francia, menjünk innen, mondja Judit, és megyünk. Aztán mindketten tudni akarják, mit kiabált az a dühös ember. Azt kiabálta, magyarázom, hogy pofa be, rohadt boche-ok, ami a németekre használt csúfszó, de lám, a franciák a magyarokra is vonatkoztatják... Ez azonban túl bonyolult, és hiába fogócskázunk a sötét parkban, hiába veszek pörkölt mandulát, hiába énekelünk teli torokból, és mondok szép meséket, ez már elrontott este marad.

Kundera írja A jelentéktelenség ünnepe című új könyvében: „De hiszen rég megértettük, hogy ezt a világot már nem lehetett felborítani, sem átformálni vagy bajjós hajszájában megállítani. Az ellenállás egyetlen lehetséges módja az volt, hogy nem vettük komolyan.”